

De stad,

Negentiende-eeuwse parken werden aangelegd om de collectieve levenskwaliteit te verbeteren. Ze brachten de stedeling in contact met bomen en planten, met open perspectieven, met ontspanning. Op oude ansichtkaarten lijken ze wel voorbehouden voor de elite, maar toch waren ze een manier om kwalitatieve groene ruimte te vulgariseren. Ze waren toegankelijk voor alle lagen van de bevolking. Dat beoogde Leopold II althans met de creatie van brede boulevards en grootstedelijke parken in Brussel. Ze zijn sindsdien gemeengoed geworden, als de gedeelde tuin van de stedeling.

je tuin

Een parcours door Brussel

MAARTEN DIERYCK [TEAM BOUWMEESTER MAÎTRE ARCHITECTE]

Het verhaal van open ruimten zoals die in de 19de eeuw nog samen met de uitbreiding van de stad vastgelegd en ingericht konden worden, gaat vandaag niet meer op. De stadsontwikkeling liet geen onbestemde open ruimte meer over. Maar ze liet wel veel littekens achter, ongebruikte terreinen in de bebouwde gekte, spleten in de stad. Spoorlijnen, gedempte Zenne-armen, een afgedekte sluis – deze ruige stadsdelen vormen vandaag het grootste reservoir voor zachte verbindingen, ecologische corridors, wijkverbinders en sociale versterkers. Als we vandaag extra plaats voor stedelijke tuinen willen maken, moeten we die zoeken in de marges van de stad.

Smalle lange linten

De nieuwe groene ruimten in Brussel ontstaan vaak door de ingebruikname van braakliggende terreinen langs natuurlijke of industriële lineaire structuren, zoals de Zenne of de spoorlijnen. Zo legde Brussel Leefmilieu met weinig middelen een natuurlijk en ecologisch park aan in een oude spoorwegbedding nabij Tour & Taxis en realiseerde het een groene verbinding op de ingekokerde Zenne in de hyperdense Masuiwijk in Schaarbeek. In de toekomst moeten er nog een aantal van die lange smalle groene linten bijkomen. Het Brussels Gewest heeft sinds kort een principeakkoord met de Belgische Spoorwegen, waardoor het de bermen langs de spoorlijnen in Brussel mag gebruiken als publieke ruimte. Er zullen fietspaden worden aangelegd, maar ook nieuwe groene ruimten ingepast. Het park in de spoorwegbedding nabij Tour & Taxis wordt momenteel doorgetrokken tot aan Bockstael en zelfs nog verderop, met een resem *pocket parks* op verloren snippers langs dezelfde spoorlijnen. Zo ontstaat geleidelijk een netwerk van smalle maar lange groene linten, dwars door Brussel.

Nieuwe tuinen in oude buurten

De nieuwe parken komen tegemoet aan iets waar Leopoldiaans Brussel nog geen nood aan had, maar waar de hedendaagse stedeling naar hunkert, namelijk de mogelijkheid om zich de publieke ruimte voor een stuk persoonlijk toe te eigenen. Een manier om dat te bewerkstelligen is een beperkte verantwoordelijkheid te leggen bij een groep van bewoners of gebruikers, los van de officiële beheerder van het park. Misschien gaat het zo wel om een substituut voor de zorg voor de eigen individuele tuin.

Deze verantwoordelijkheid is makkelijk af te bakenen als de stedeling ook een meetbaar persoonlijk voordeel heeft bij goed onderhoud van de publieke ruimten. Dit recept is meermaals toegepast. Bij het park aan Tour & Taxis is een vijftiental tuinders in de

weer met een gemeenschappelijke moestuin waar ze groenten, fruit en kruiden telen voor eigen gebruik. In het Zennepark in Schaarbeek werd een klein stukje speciaal ingericht voor een groentetuin. Dit wordt nu beheerd door ABC, een kunsteducatief centrum voor kinderen dat grenst aan het park. In het Dudenpark werd dan weer een monumentaal grasperk van 2.000 m² omgevormd tot een enorme kruidentuin, die wordt onderhouden door buurtbewoners. Iedereen mag er kruiden komen plukken.

Voor stadsbewoners die bij hun eigen woning geen individuele buitenruimte hebben, betekent zo'n gemeenschappelijke moestuin een verbetering van hun levenskwaliteit. Maar het recept is niet overal toepasbaar. Grote oppervlaktes in een publiek park individualiseren is niet altijd zinnig of evenwichtig. Gebruikers

**ER ONTSTAAT
GELEIDELIJK EEN
NETWERK VAN
SMALLE MAAR
LANGE GROENE
LINTEN, DWARS
DOOR BRUSSEL.**